

e-mentor

DWUMIESIĘCZNIK SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE
WSPÓŁWYDAWCA: FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

2020, nr 1 (83)

Jatkowska, J. (2020). Współpraca logopedy z rodzicem w b-learningu. *e-mentor*, 1(83), 26–34.
<https://doi.org/10.15219/em83.1452>

Joanna
Jatkowska

Współpraca logopedy z rodzicem w b-learningu

Cooperation of the speech-therapist and a parent in b-learning

Abstract

The use of a speech therapy e-learning platform in the therapy of children with speech disorders is a new phenomenon in Polish speech therapy, which has not been subject to scientific research so far. This concept required the development of an original method of cooperation with both a child and a parent. Such an approach has got the name b-learning in speech therapy. This article describes how new technology can support collaboration between a speech therapist and a parent.

The author of the article decided to examine the parents' attitudes towards b-learning, and for this purpose, she constructed a questionnaire of 12 questions. The study involved 52 parents whose children attended traditional speech therapy and used a specialized e-learning platform.

The collected research material showed that 97.73% of parents rated b-learning positively. The respondents acknowledged, among others, that working on the e-learning platform motivated children to speech therapy exercises at home, and also contributed to the improvement of their articulation. Parents also rated the work on the platform as convenient. They stressed the freedom of choosing the time of practicing with their child without the necessity to visit a specialist in the clinic. This factor determined the benefits associated with saving time and travel costs. However, many parents pointed out that the new method would not be effective without the participation of a speech therapist, whose role they assessed as crucial in the whole process.

Research conducted by the author showed the readiness of contemporary parents to take up new forms and methods in speech therapy to help their children overcome speech disorders. This open and committed attitude is highly promising and allows us to look with optimism at the model of the speech therapist's cooperation with the parent.

Keywords: speech therapy of children, speech disorders, speech therapy e-learning platform, blended learning in speech therapy

Współpraca online interesuje nie tylko badaczy, ale również praktyków na różnych poziomach edukacji. Autorka artykułu zajęła się zbadaniem tego zjawiska, analizując relacje logopedy z rodzicem w procesie tradycyjnej i zdalnej terapii logopedycznej (tzw. b-learningu). Uzyskane wyniki pokazały, jakie czynniki są istotne, by ta współpraca przyniosła wymierne rezultaty w postaci poprawy artykulacji dzieci objętych terapią logopedyczną. Przeprowadzone badania mogą również stanowić głos w dyskusji na temat zdalnej pracy logopedy i jego kompetencji cyfrowych.

Wprowadzenie

Wszystkie działania logopedyczne powinny być oparte na *współpracy*. Słownik Języka Polskiego wyjaśnia ten termin następująco: „działalność prowadzona wspólnie przez jakieś osoby (...)”¹. Kluczowe w tym zdaniu jest słowo *wspólnie*, które w logopedii oznacza różne modele współpracy zależne od tego, w jakim wieku jest pacjent i jakie ma zaburzenie mowy. Najpopularniejszy model to triada: logopeda – pacjent – opiekun. Pacjentem może być dziecko lub osoba dorosła, natomiast opiekunem: rodzic,

Joanna Jatkowska, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, <https://orcid.org/0000-0001-5640-1418>

¹ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/wsp%C3%B3l%C5%82praca.html>

współmałżonek, partner. Warto wspomnieć, że ten tradycyjny model bywa poszerzony o specjalistów, np. psychologa, neurologa, ortodontę, psychiatrę, a także nauczyciela, co jest korzystnym zjawiskiem. W niniejszym artykule skoncentrowano się na relacji logopedy z rodzicem dziecka z zaburzeniami mowy. Do tego klasycznego schematu wprowadzono dodatkowy element – domowe ćwiczenia logopedyczne na platformie e-learningowej. Włączenie do tradycyjnego procesu terapii logopedycznej nagrywania głosu dziecka podczas ćwiczeń w domu, a następnie odsłuchiwanie go i analizowanie przez logopedę nazywano b-learningiem². W celu zbadania tego zjawiska autorka przeprowadziła eksperyment pedagogiczny, w którym wśród sześciu hipotez badawczych postawiła następującą: **b-learning jako nowa forma terapii logopedycznej zwiększa zaangażowanie rodziców oraz wspiera ich w prowadzeniu domowych ćwiczeń logopedycznych. Atrakcyjna forma tych ćwiczeń wpływa na częstotliwość ich wykonywania oraz motywację dziecka, a w konsekwencji – na efektywność domowej terapii**³.

Zasada współpracy z najbliższym otoczeniem

Współpraca logopedy z rodzicem jest uznawana za jedną z ważniejszych zasad terapii zaburzeń mowy, która często decyduje o sukcesie terapeutycznym. Zarówno badacze opisujący to zjawisko (Banaszkiewicz i Walencik-Topiło, 2014; Czaplewska i Kaczorowska-Bray, 2002), jak i rodzice (Gralewicz-Wolny, 2012) zwracają uwagę, iż dobra relacja logopedy z rodzicem, oparta na zrozumieniu potrzeb stron, może wpłynąć nie tylko na atmosferę całego procesu terapeutycznego, jego efektywność, ale również wzajemne „ładowanie akumulatorów” (Gralewicz-Wolny, 2012, s. 17), gdy napotykamy na trudności, a efekty nie pojawiają się lub są bardzo małe.

Zgodnie z metodyką postępowania logopedycznego współpraca z najbliższym otoczeniem powinna polegać na:

- rzetelnej informacji na temat rodzaju, stopnia i przyczyn zdiagnozowanych zaburzeń,
- wspólnym omówieniu programu i sposobu terapii, czasu jej trwania, przewidywanych efektów,
- ustaleniu wzajemnych oczekiwań i reguł współpracy,
- wskazywaniu otoczeniu nawet najmniejszych efektów terapii,
- wyjaśnianiu i uzasadnianiu celu wykonania dodatkowych badań specjalistycznych,

- kontynuowaniu przez rodziców w domu terapii logopedycznej rozpoczętej w gabinecie logopedycznym (Jastrzębowska, 1998; Jastrzębowska i Pelc-Pękala, 1999; Skorek, 2001, s. 136–137).

Większość wymienionych wyżej zadań dotyczy inicjatywy i aktywności logopedy. Jedynie ostatni punkt aktywizuje rodzica i, jak pokazuje praktyka logopedyczna, często właśnie na tym etapie występują trudności realizacyjne. Potwierdza to autorka niniejszego artykułu, powołując się na własne wieloletnie doświadczenie zawodowe w pracy logopedy w poradni⁴. Zaangażowanie rodzica w domowe ćwiczenia logopedyczne z dzieckiem uwarunkowane jest wieloma czynnikami. Najczęściej rodzice skarżą się na brak czasu, niechęć dziecka do pracy, małą atrakcyjność zadawanych przez logopedę ćwiczeń lub brak w domu odpowiednich pomocy edukacyjnych, które zachęciłyby do treningu logopedycznego.

Właśnie ta postawa rodziców, którzy mimo początkowych deklaracji nie byli w stanie systematycznie wykonywać zaleceń logopedycznych z dzieckiem w domu, skłoniła autorkę do opracowania w 2009 r. koncepcji zdalnych ćwiczeń logopedycznych na platformie e-learningowej⁵. Najważniejszym przesłaniem wykorzystania nowych technologii miało być wsparcie rodzica w realizacji domowych ćwiczeń logopedycznych.

Logopeda – dziecko – rodzic – technologia

Cały proces rozpoczęto od pozyskania rodziców dzieci z zaburzeniami mowy, którzy byli zainteresowani nie tylko tradycyjnymi ćwiczeniami z logopedą w poradni, ale również pracą na logopedycznej platformie e-learningowej. Podczas planowania nowej współpracy logopedy z rodzicem istotną była organizacja tych działań. Konsultacje w poradni umawiano zwykle co dwa tygodnie, natomiast praca na platformie odbywała się kilka razy w tygodniu.

Udało się wytypować 52 rodziców, którzy przeszli szkolenie z obsługi platformy. Następnie każdemu dziecku przydzielono indywidualne konto na platformie e-learningowej. Zadaniem rodzica było realizowanie ćwiczeń logopedycznych online z dzieckiem w domu, odczytywanie komentarzy logopedy i stosowanie się do jego zaleceń, a także regularne zgłaszanie się na ćwiczenia w poradni.

Zadaniem logopedy było monitorowanie pracy dziecka na platformie, odsłuchiwanie i analizowanie nagrań wykonanych na platformie i wysyłanie komentarzy do rodzica. Ponadto logopeda prowadził tradycyjne zajęcia logopedyczne z dzieckiem w poradni i zalecał wykonywanie odpowiednich e-logolekcji⁶ na platformie.

² Zjawisko b-learningu opisano szerzej w książce autorki *B-learning w diagnostyce i terapii logopedycznej dzieci* (Jatkowska, 2019).

³ Pozostałe pięć hipotez znajdzie czytelnik w cytowanej książce autorki (Jatkowska, 2019, s. 120–121).

⁴ Autorka artykułu pracuje od 26 lat jako logopeda w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tczewie.

⁵ Proces powstania logopedycznej platformy e-learningowej opisano w cytowanej już książce autorki *B-learning w diagnostyce i terapii logopedycznej dzieci* (Jatkowska, 2019).

⁶ Jest to podstawowa jednostka lekcyjna na platformie www.elogo.edu.pl (Jatkowska, 2019, s. 83).

W ten sposób uformował się nowy model współpracy: logopeda – dziecko – rodzic – platforma e-learningowa, w którym technologia pełniła funkcję wspomagającą. Autorka nazwała to zjawisko b-learningiem, który zdefiniowała następująco:

B-learning w terapii logopedycznej to połączenie dwóch metod – tradycyjnej, związanej z bezpośrednim kontaktem logopedy z pacjentem, z informatyczną, wykorzystującą nowoczesne technologie informacyjno-telekomunikacyjne (TIK). Scalenie tych metod to proces zaplanowany przez logopedę, polegający na ich wzajemnym uzupełnianiu oraz przemyślanym przechodzeniu od jednej do drugiej – aż do uzyskania sukcesu terapeutycznego (Jatkowska, 2019, s. 110).

Analiza ankiet dla rodziców⁷

W celu zebrania opinii na temat b-learningu autorka prezentowanego artykułu opracowała ankietę dla rodziców, którą przeprowadzono po zakończeniu całego procesu terapii logopedycznej z dziećmi. Jej najważniejszym celem było pozyskanie subiektywnych ocen rodziców, których dzieci uczestniczyły w ekspe-

rymencie pedagogicznym. Analiza ankiet pozwoliła uzyskać odpowiedzi na pytania, czy b-learning:

- jako nowa forma terapii logopedycznej wspiera rodzica w prowadzeniu domowych ćwiczeń logopedycznych z dzieckiem,
- zwiększa zaangażowanie rodzica w proces terapii logopedycznej dziecka,
- uatrakcyjnia domowe ćwiczenia logopedyczne,
- motywuje dziecko do ćwiczeń w domu,
- wpływa na częstotliwość wykonywania domowych ćwiczeń logopedycznych,
- jest efektywną metodą terapii.

Wszyscy rodzice, których dzieci brały udział w b-learningowych zajęciach logopedycznych, otrzymali anonimowe ankiety. Spośród rozdanych 52 ankiet wypełniono 44 (84,6%). Rodzice zwykle dostarczali ich papierową wersję na ostatnie spotkanie w poradni. By zachować anonimowość, odkładali ankiety we wcześniej ustalone miejsce w gabinecie.

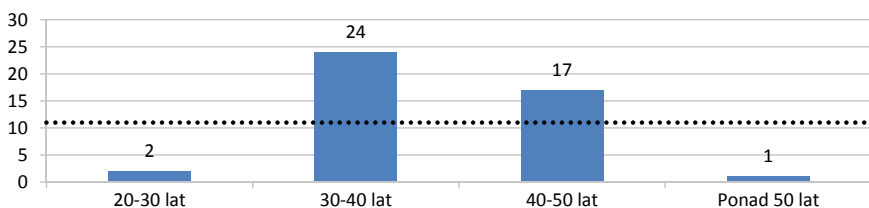
W pierwszej części ankiety zapytano rodziców o ich miejsce zamieszkania, wiek, wykształcenie oraz częstotliwość korzystania z internetu. Wyniki zaprezentowano na rysunkach: 1, 2, 3, 4.

Rysunek 1. Miejsce zamieszkania rodziców

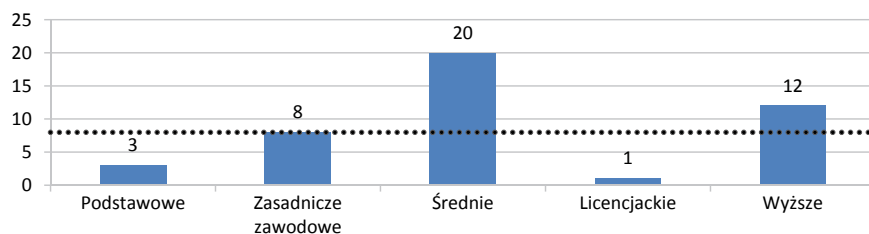
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2. Wiek rodziców

Źródło: opracowanie własne.

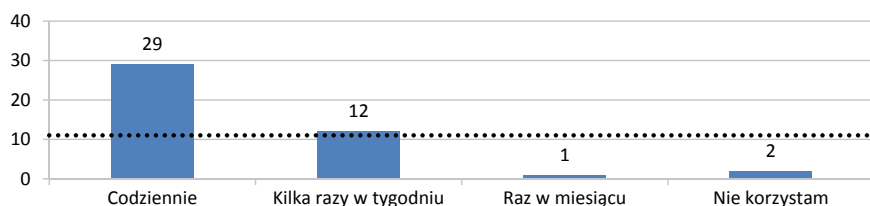
Rysunek 3. Wykształcenie rodziców

Źródło: opracowanie własne.

⁷ Zaprezentowane w artykule wyniki ankiet zostały szerzej opisane w cytowanej już książce autorki (Jatkowska, 2019, s. 150–165). Tam też znajduje się pełna wersja ankiety (s. 245–248). Badanie współpracy logopedy z rodzicem w b-learningu jest zjawiskiem nowym w polskiej logopedii, którego do tej pory nie poddano badaniom empirycznym (autorka artykułu nie dotarła do tego typu badań w polskiej literaturze specjalistycznej).

Rysunek 4. Częstotliwość korzystania z internetu

Źródło: opracowanie własne.

Analiza ankiet pokazała, że liczniejszą grupę stanowili rodzice spoza Tczewa (27 osób). Był to ważny aspekt badawczy, gdyż ta grupa często skarżyła się, że dojazdy do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tczewie są niedogodne ze względu na koszt transportu oraz czas wyznaczanych spotkań, który kolidował z godzinami pracy rodziców.

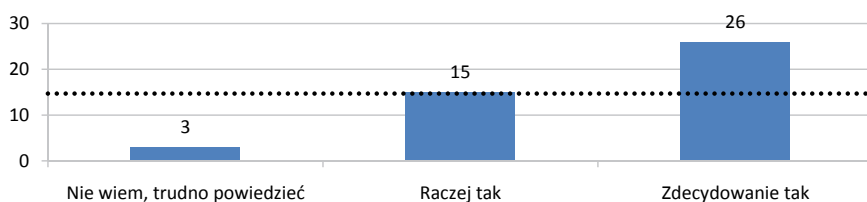
Wśród ankietowanych dominowali rodzice między 30. a 40. rokiem życia (24 osoby) ze średnim wykształceniem (20 osób). Więcej z nich korzysta z internetu codziennie (29) i kilka razy w tygodniu (12) niż raz w miesiącu (1) lub nie korzysta wcale (2) (rysunek 4). Aspekt umiejętności informatycznych rodziców był bardzo ważny w pozyskiwaniu ich do udziału w b-learningu. Bez podstawowej wiedzy związanej z obsługą komputera oraz korzystaniem z internetu nie byłoby możliwe wykonywanie ćwiczeń na platformie, odbieranie poczty elektronicznej oraz zapoznawanie się z raportami logopedy. W większości ankietowani rodzice sprawnie korzystali z internetu. Dwie mamy, które zaznaczyły odpowiedź „nie korzystam”, skomentowały to w następujący sposób:

- „sama nie korzystam, ale z pomocą starszych dzieci potrafię wykonać kilka prostych zadań”;
- „gdy jest taka potrzeba, w obsłudze komputera i internetu pomaga mi mąż”.

W dalszej części ankiety postawiono rodzicom 12 pytań, w których, oprócz pytań 7a, 7b, 7c, 7d, 7e, posłużono się 5-stopniową skalą, gdzie 1 oznaczało odpowiedź *zdecydowanie nie*, 2 – *raczej nie*, 3 – *nie wiem, trudno powiedzieć*, 4 – *raczej tak*, 5 – *zdecydowanie tak*.

Poniżej przedstawiono szczegółowe odpowiedzi rodziców na wszystkie pytania z ankiety wraz z komentarzami.

Rysunek 5. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 1

Źródło: opracowanie własne.

Pytanie nr 1: Czy Pani/Pana dziecko poprawiło swoją wymowę, korzystając z platformy e-learningowej?

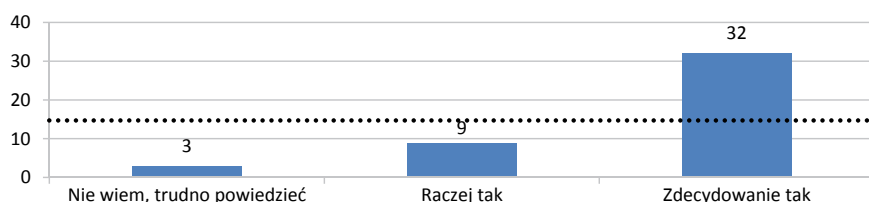
Zdecydowana większość ankietowanych, bo aż 93,18% odpowiedziała twierdząco na to pytanie (rysunek 5). Szczególnie interesujące były odpowiedzi rodziców, których dzieci w ocenie logopedy nie zrobiły znaczących postępów terapeutycznych. Komentowali swą pozytywną ocenę następującymi wypowiedziami:

- „Choć wymowa poszczególnych głosek nie uległa istotnej poprawie, to moje dziecko bardzo starało się naśladować postać z komputera i wymawiać dźwięki najlepiej, jak potrafiło. Podczas tych prób czasami pojawiał się dobry dźwięk i to uważam za sukces”.
- „Córka bardzo chciała nagrywać głos i słuchać tych nagrań. Sama zauważyła, że mówi inaczej niż Ustusia⁸. To ją motywowało, by dorównać tej postaci, dlatego wielokrotnie powtarzała słowa. I ta wytrwałość w cierpliwym powtarzaniu była sukcesem, nawet jeśli wypowiedzi nie brzmiały idealnie”.

Pytanie nr 2: Czy logopedyczna platforma e-learningowa wsparła Panią/Pana w prowadzeniu domowych ćwiczeń logopedycznych?

Podobnie jak w pytaniu pierwszym, ponad 90% rodziców odpowiedziało twierdząco (rysunek 6). Podkreślali, że domowe ćwiczenia są często trudne do przeprowadzenia ze względu na wiele czynników, np. niechęć lub zmęczenie dziecka, dużo codziennych obowiązków, które nie pozwalają na systematyczny trening oraz brak czasu. Pojawienie się platformy spowodowało, że dzieci same dopominały się

⁸ Ustusia i Ustek to postaci przewodnie na wykorzystanej w badaniach platformie e-learningowej.

Rysunek 6. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 2

Źródło: opracowanie własne.

o ćwiczenia, co niestety nie występowało tak często, gdy ćwiczyły z kartami pracy czy zeszytem logopedycznym. Było to pomocne, gdyż rodzic nie musiał przekonywać dziecka, że trzeba rozpocząć pracę i wytrwać w tym zadaniu kilka minut.

Pytanie nr 3: Czy korzystanie z platformy e-learningowej zwiększyło motywację Pani/Pana dziecka do ćwiczeń logopedycznych w domu?

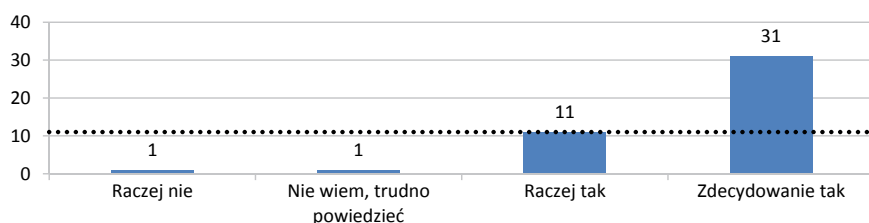
95,45% ankietyowanych rodziców uznało, że motywacja ich dzieci do ćwiczeń logopedycznych w domu znacznie się zwiększyła w porównaniu z okresem, gdy ćwiczyły bez platformy e-learningowej (rysunek 7). Stało się tak głównie dzięki wykorzystaniu komputera. W wielu rodzinach czas spędzany przy komputerze jest limitowany i stanowi nagrodę za dobre zachowanie dzieci. Dlatego wiele z nich odbierało ćwiczenia na platformie jako zabawę, a nie żmudne zajęcia z powtarzania głosek. Ten aspekt spowodował entuzjazm dzieci, gdyż bardzo chciały bawić się przy komputerze, a to niewątpliwie wpłynęło na ich motywację do wykonywania ćwiczeń logopedycznych.

Pytanie nr 4: Czy korzystanie z platformy e-learningowej zwiększyło Pani/Pana zaangażowanie w terapię logopedyczną dziecka?

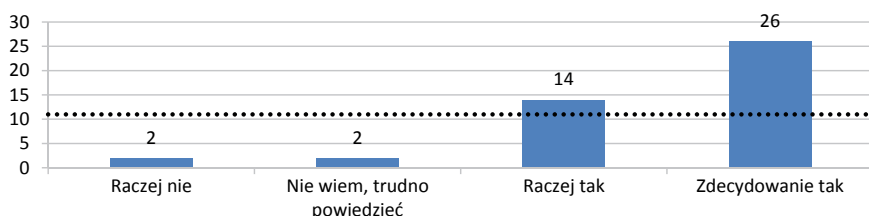
90,9% rodziców uznało, że zwiększyło się ich zaangażowanie w terapię logopedyczną dziecka podczas korzystania z platformy e-learningowej (rysunek 8). Wielu z nich miało wcześniejsze doświadczenia związane z domowym treningiem bez użycia tego narzędzia, dlatego odpowiedzi były bardzo wiarygodne. W komentarzach rodzice podawali kilka czynników, które na to wpłynęły, np.: własną ciekawość, czy podążają nowemu wyzwaniu, entuzjazm dziecka i chęć pracy przy komputerze oraz stały kontakt online z logopedą, który zachęcał do wykonywania ćwiczeń.

Pytanie nr 5: Czy korzystanie z platformy e-learningowej zwiększyło atrakcyjność domowych ćwiczeń logopedycznych?

Podobnie jak w pytaniu nr 3 rodzice uznali, że atrakcyjność domowych ćwiczeń logopedycznych wzrosła głównie dzięki zastosowaniu komputera. Do tej pory większość dzieci korzystała z profesjonalnych programów do terapii mowy wyłącznie w gabinecie logopedy. Pojawienie się platformy e-learningowej w domu było czymś nowym i ciekawym dla dzieci, co wzbudziło ich zainteresowanie i podniosło atrakcyjność domowych ćwiczeń logopedycznych (rysunek 9).

Rysunek 7. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 3

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 8. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 4

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 9. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 5

Źródło: opracowanie własne.

Pytanie nr 6: Czy korzystanie z platformy e-learningowej zwiększyło systematyczność domowych ćwiczeń logopedycznych?

Ankietowani odpowiedzieli na to pytanie podobnie jak w pytaniu nr 3 i 5 uznając, że systematyczność domowych ćwiczeń zwiększyła się głównie dzięki pojawieniu się komputera i nowego programu do ćwiczeń logopedycznych, którego dzieci wcześniej nie znały. Były ciekawe przygód Ustka i Ustusi oraz bardzo chciały zdobywać medale Mistrza Mowy (rysunek 10).

Pytanie nr 7: Czy w Pani/Pana ocenie korzystanie z logopedycznej platformy e-learningowej było wygodniejsze niż terapia tradycyjna?

W ocenie 39 rodziców (88,64%) platforma e-learningowa była wygodniejsza niż terapia tradycyjna, dla 4 rodziców (9,09%) platforma e-learningowa była raczej niewygodnym sposobem prowadzenia terapii logopedycznej w porównaniu z terapią tradycyjną. Jeden rodzic wybrał odpowiedź: „nie wiem, trudno powiedzieć” (rysunek 11).

Zgodnie z instrukcją zawartą w ankiecie, rodzice nie musieli odpowiadać na kolejne pięć pytań, w których oceniano wskaźniki wygody, takie jak: koszty dojazdu do poradni, czas potrzebny na dojazd do poradni, wykonywanie ćwiczeń na platformie w dogodnym czasie, możliwość pozyskania dodatkowych materiałów do ćwiczeń logopedycznych, możliwość

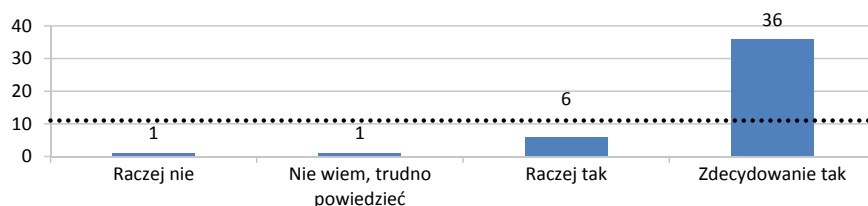
stałego kontaktu z logopedą. Odpowiedzi zaznaczano na 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznaczało powód bardzo ważny, 2 – ważny, 3 – obojętny, 4 – mało ważny, 5 – nieważny.

Jako najważniejszy wskaźnik wygody platformy e-learningowej podawano możliwość wykonywania ćwiczeń logopedycznych w dogodnym czasie. Okazało się to istotne dla 34 osób (87,2%). Na kolejnym miejscu znalazł się argument związany ze stałym kontaktem z logopedą, który zaznaczyły 33 osoby (84,7%). Również 33 respondentów doceniło możliwość pozyskania przez platformę dodatkowych materiałów dydaktycznych. Oszczędność czasu związana z dojazdem do poradni okazała się ważna dla 25 osób (64,1%). Natomiast czynnik dotyczący kosztów dojazdu był najmniej istotny w badanej grupie, gdyż zaznaczyło go 19 ankietowanych (48,7%).

Pytanie nr 8: Czy w Pani/Pana ocenie logopedyczna platforma e-learningowa jest dobrym narzędziem wspomagającym tradycyjną terapię logopedyczną?

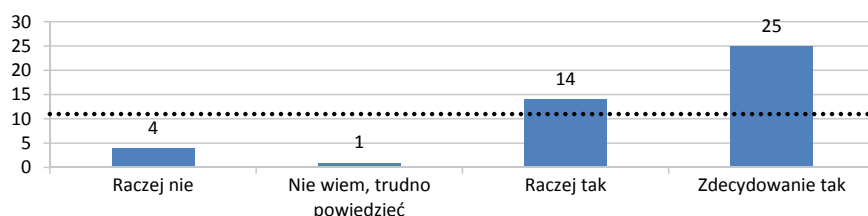
43 rodziców (97,73%) uznało logopedyczną platformę e-learningową za dobre narzędzie wspierające tradycyjną terapię logopedyczną. Wielu jednak podkreślało, że bez kontaktu dziecka z logopedą w poradni zdalna forma terapii nie byłaby tak wartościowa (rysunek 12).

Rysunek 10. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 6

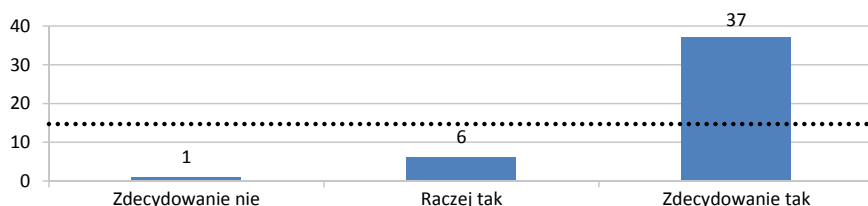

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 11. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 7

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 12. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 8

Źródło: opracowanie własne.

Pytanie nr 9: Czy w Pani/Pana ocenie dziecko chętnie realizowało zadane e-logolekcje?

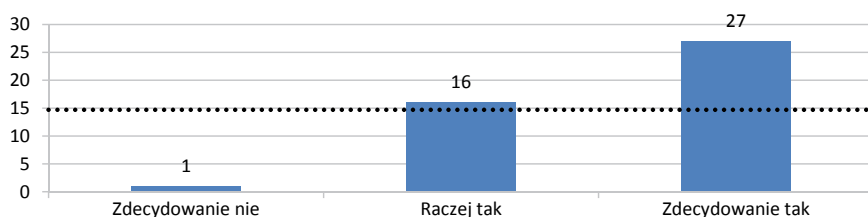
Tak samo jak w poprzednim pytaniu 97,7% ankietowanych potwierdziło, że dzieci chętnie realizowały e-logolekcje. Zdarzało się, że występowały problemy techniczne, np. związane z łączem internetowym lub zbyt wolnym ładowaniem się aplikacji. Dzieci nie miały wówczas cierpliwości czekać na ponowne uruchomienie komputera i przerywały ćwiczenia. Ponadto nie lubiły, gdy logopeda prosił o powtórzenie e-logolekcji dla jej utrwalenia. Wolały rozwiązywać kolejne zadania i przeżywać przygody na planecie E-logos, nie czekając na akceptację lekcji przez logopedę. System informatyczny nie pozwalał jednak na przechodzenie do kolejnych poziomów, stąd czasami pojawiały się nieporozumienia, które na bieżąco wyjaśniali rodzice (rysunek 13).

Pytanie nr 10: Czy Pani/Pana zdaniem skuteczność ćwiczeń na platformie e-learningowej zależy od częstotliwości ich wykonywania, tzn. im częściej dziecko ćwiczy, tym lepszy osiąga efekt?

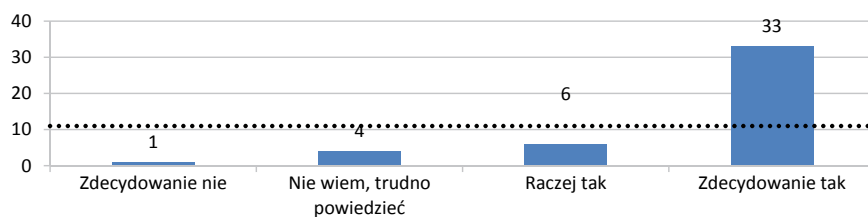
Większość ankietowanych, bo aż 88,4%, uznała tę zależność za bardzo prawdopodobną (rysunek 14).

Pytanie nr 11: Czy w Pani/Pana ocenie komentarze logopedy pisane do dzieci podczas ćwiczeń na platformie e-learningowej są dla nich ważniejsze niż komentarz przekazany ustnie po tradycyjnych ćwiczeniach w poradni?

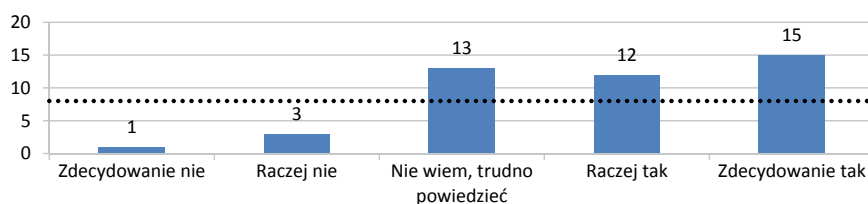
Pytanie to zrodziło się podczas testowania platformy w badaniach pilotażowych. Początkowo logopeda pisał komentarze wyłącznie do rodziców. Postanowiono jednak zmienić tę formułę i zaczęto redagować krótkie wiadomości do dzieci, nawet tych

Rysunek 13. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 9

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 14. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 10

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 15. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 11

Źródło: opracowanie własne.

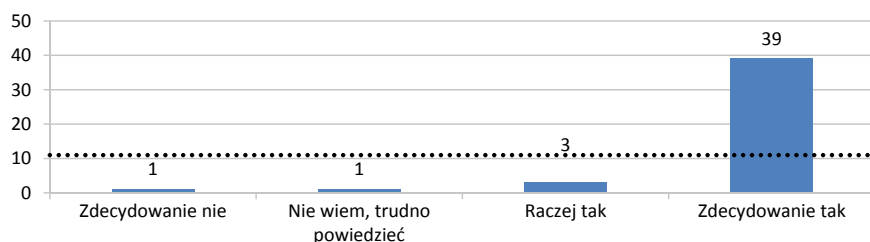
Współpraca logopedy z rodzicem w b-learningu

nieczytających. Rodzice natychmiast zareagowali, że jest to wspaniały pomysł, gdyż dzieci czują się dowartościowane tym, że otrzymują e-maile i bardzo na nie czekają. Była to forma pochwały bardziej nowatorska niż stosowana dotychczas nagroda ustna, dlatego komentarze pisane do dzieci stały się istotnym elementem pozytywnego wzmocnienia w prowadzonej terapii b-learningowej. Analiza ankiet potwierdziła te hipotezy, gdyż 61,3% rodziców uznało je za bardzo ważne w motywowaniu dziecka do dalszego wysiłku (rysunek 15).

Pytanie nr 12: Czy poleciliby/lby Pani/Pan korzystanie z platformy e-learningowej innym rodzicom i ich dzieciom?

95,4% respondentów poleciliby korzystanie z logopedycznej platformy e-learningowej innym rodzicom i ich dzieciom (rysunek 16).

Rysunek 16. Odpowiedzi rodziców na pytanie nr 12

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Z analizy ankiet wynika⁹, że rodzice bardzo pozytywnie ocenili nowe narzędzie, jakim była logopedyczna platforma e-learningowa. Chętnie wypełniali ankiety, wiedząc, że ma to służyć badaniu naukowemu i dalszemu udoskonalaniu tego rodzaju narzędzi. Zapewniali, że takie rozwiązania, opracowane przez specjalistów i przez nich koordynowane, stanowią bezpieczniejszy i wartościowszy materiał edukacyjny dla współczesnych dzieci niż przypadkowe gry znalezione w sieci. Podkreślali przy tym, że niezbędnym czynnikiem całego procesu była obecność logopedy, bez którego terapia nie zakończyłaby się sukcesem. Uznali zatem platformę e-learningową za dobre narzędzie wspomagające tradycyjną terapię logopedyczną.

Wyniki ankiet pozwoliły uzyskać odpowiedzi potwierdzające, że b-learning, jako nowa forma terapii logopedycznej:

- zwiększa zaangażowanie rodziców w terapię logopedyczną dziecka,

- wspiera rodziców w prowadzeniu domowych ćwiczeń logopedycznych,
- zwiększa atrakcyjność domowych ćwiczeń logopedycznych,
- zwiększa motywację dzieci do ćwiczeń logopedycznych w domu,
- zwiększa częstotliwość domowych ćwiczeń logopedycznych,
- zwiększa efektywność domowej terapii.

Rola rodzica w procesie terapii logopedycznej jest nieoceniona i w większości przypadków decyduje o sukcesie lub porażce terapii logopedycznej. Zaangażowany rodzic, ściśle współpracujący z logopedą, jest gwarantem prawidłowego przebiegu domowego treningu logopedycznego. Proces aktywizowania rodziców i zwiększania ich zaangażowania bywa czasami bardzo trudny. Należy podkreślić, że z perspektywy logopedy włączenie platformy e-learningowej do

tradycyjnej terapii logopedycznej dzieci spowodowało nawiązanie ściślejszej współpracy z rodzicem, ze szczególnym podkreśleniem aspektu partnerstwa i współodpowiedzialności obu stron za sukces logopedyczny dziecka.

Bibliografia

Banaszkiewicz, A. i Walencik-Topiłko, A. (2014). Model współpracy logopedy z otoczeniem pacjenta – założenia teoretyczne i rozwiązania praktyczne. W: D. Baczała i J. J. Błęszyński (red.), *Terapia logopedyczna* (s. 85–96). Wydawnictwo Naukowe UMK.

Czaplewska, E. i Kaczorowska-Bray, K. (2002). Współpraca terapeutów i rodziców w procesie stymulowania rozwoju mowy u dzieci ze specyficznymi zaburzeniami rozwoju mowy i języka. W: M. Przybysz-Piwkowska (red.), *Metody wspomagające rozwój mowy w różnych jego opóźnieniach* (s. 49–54). DiG.

Gralewicz-Wolny, I. (2012). Mowa jest złotem. Rodzice wobec zakłóconego rozwoju mowy dziecka. W: K. Węsierska (red.), *Profilaktyka logopedyczna w praktyce edukacyjnej*, t. 1 (s.13–23). Wydawnictwo US.

⁹ Ankiety dla rodziców jako subiektywne oceny nowego zjawiska b-learningu w logopedii nie stanowiły głównego źródła poznania naukowego w badaniach autorki artykułu. Były jedynie uzupełnieniem danych, które zebrano podczas przeprowadzonego eksperymentu pedagogicznego.

Jastrzębowska, G. (1998). *Podstawy teorii i diagnozy logopedycznej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.

Jastrzębowska, G. i Pelc-Pękała, O. (1999). *Metodyka ogólna diagnozy i terapii logopedycznej*. W: T. Gałkowski i G. Jastrzębowska (red.), *Logopedia. Pytania i odpowiedzi* (s. 633–669). Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.

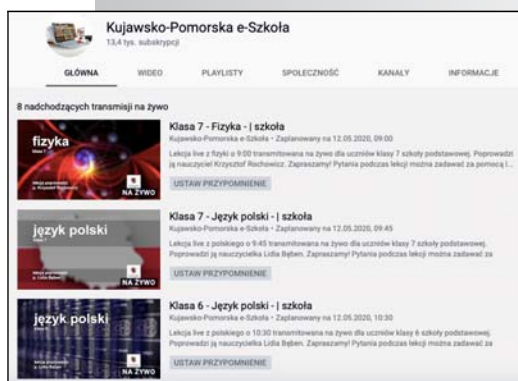
Jatkowska, J. (2019). *B-learning w diagnozie i terapii logopedycznej dzieci*. Harmonia Universalis.

Skorek, E. M. (2001). *Oblicza wad wymowy*. Wydawnictwo Akademickie „Żak”.

Joanna Jatkowska – doktor nauk humanistycznych, adiunkt w Katedrze Pedagogiki Specjalnej i Logopedii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, logopeda z 26-letnim doświadczeniem zdobytym w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tczewie. Autorka koncepcji e-learningowych zajęć logopedycznych dla dzieci z wadami wymowy, tzw. e-logolekcji oraz książki *B-learning w diagnozie i terapii logopedycznej dzieci*. W zainteresowaniach naukowych koncentruje się na badaniu korzyści i zagrożeń wynikających z wykorzystania nowych technologii w tradycyjnej terapii logopedycznej (b-learningu), a także ich wpływu na rozwój kompetencji językowej współczesnych dzieci. Członek Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, Polskiego Towarzystwa Edukacji Medialnej oraz Stowarzyszenia E-learningu Akademickiego.

POLECAMY

Kujawsko-pomorska e-szkoła

Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa rozpoczęła swoją działalność, oferując najpierw lekcje dla ósmoklasistów i maturzystów, a następnie stopniowo rozszerzając ofertę o lekcje adresowane do młodszych uczniów. W każdym tygodniu nadawanych jest do osiemdziesięciu półgodzinnych, interaktywnych lekcji online. W zależności od tematyki mają one formę wykładów, pokazów lub warsztatów – z piętnastominutowymi przerwami na pytania i dyskusję.

Po ośmiu tygodniach działania e-szkoły zarejestrowano już półtora miliona wejść. W tym okresie nauczyciele przeprowadzili blisko pięćset lekcji. Ogląda je regularnie trzynaście tysięcy subskrybentów, a ponad milion osób aktywnie komentuje i udostępnia materiały znajomym. Zajęcia cieszące się największą popularnością mają po 24 tysiące wyświetleń.

E-lekcje oglądają uczniowie nie tylko z województwa, ale i z całego kraju. Odnotowano też setki wejść z zagranicy, m.in. z Wielkiej Brytanii, Ukrainy, Niemiec, Rosji, Holandii, Irlandii, Stanów Zjednoczonych, Kanady, Włoch a nawet Australii.

Wszystkie lekcje są rejestrowane oraz nadawane na żywo na www.kujawsko-pomorskie.pl; edupolis.pl; YouTube: Kujawsko-Pomorska e-Szkoła, Facebook: Kujawsko-Pomorska e-Szkoła.

DigiExam

Zamknięcie uczelni z powodu pandemii spowodowało konieczność przeniesienia nauczania do przestrzeni internetu, a w konsekwencji poszukiwanie alternatywnych form zakończenia semestru i weryfikacji efektów kształcenia w sposób zdalny. W tym kontekście wielu nauczycieli zadaje sobie pytanie, jak przeprowadzić egzamin bez konieczności (a także bez możliwości) zgromadzenia studentów w tradycyjnej sali wykładowej. Jedną z opcji jest wykorzystanie aplikacji DigiExam opracowanej przez start-up ze Sztokholmu najpierw na potrzeby uczelni szwedzkich, a obecnie już udostępnianej komercyjnie wszystkim zainteresowanym. W ostatnich tygodniach aplikacja ta została poszerzona o funkcje rejestrowania zachowań studentów w czasie egzaminu (ang. *proctoring*). Dodatkowym jej atutem jest blokowanie możliwości „wędrówania” po sieci w trakcie zdawania egzaminu przy równoczesnej opcji udostępniania stron internetowych potrzebnych w trakcie wykonywania zadań przez studenta.

Więcej informacji na ten temat na stronie: <https://www.digixam.com/digital-exams/remote-exams/> oraz w serwisie YouTube: <https://bit.ly/3cqi4NL>